

**Åmåls
Kommun**

Riktlinje för saklighet och opartiskhet

Vid rekrytering av röstmottagare och genomförande av
allmänna val

Beslutat av: Valnämnden

Datum: Den 5 maj 2026, § 22, dnr VN-2026-00013

Dokumentets giltighet: År 2026–tillsvidare

Dokumentet gäller för: Valnämnden

Dokumentansvarig: Lednings- och utvecklingsenheten

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Valnämnden.....	3
Rekrytering av röstmottagare.....	3
Krav på röstmottagare	3
<i>Förtydligande krav med utgångspunkt i Valmyndighetens ställningstagande.....</i>	<i>4</i>
Genomförande av uppdrag och placering	4
Värdeneutrala röstmottagningsställen.....	4
Förbud mot propaganda	5
Valsedelutdelning och partiföreträdare	5
Brott och incident i samband med röstning.....	5

Riktlinje för saklighet och opartiskhet – Åmåls

Inledning

Genomförandet av val ska genomsyras av objektivitet, det vill säga saklighet och opartiskhet. Detta är grundläggande för att värna allmänhetens förtroende för valprocessen och för att säkerställa att varje röst hanteras korrekt och utan påverkan.

Den som är förordnad som röstmottagare utför sådant arbete som innehåller befogenheten att bestämma om rättigheter och skyldigheter. Sådan befogenhet innebär myndighetsutövning och ska utövas objektivt. Personliga åsikter, politiska sympatier eller andra intressen får aldrig påverka bedömningar, bemötande eller handläggning i vallokalen eller i förtidsröstningen. Att arbeta som röstmottagare vid val är ett mycket ansvarsfullt uppdrag och ett bidrag till demokratin.

Valnämnden

Valnämnden är den myndighet inom kommunen som har det yttersta ansvaret för genomförandet av allmänna val. Ansvaret omfattar bland annat rekrytering, förordnande och utbildning av röstmottagare. Det praktiska arbetet utförs inte av nämndens ledamöter och ersättare utan av valkansliet bestående av tjänstepersoner på kommunstyrelseförvaltningen.

Rekrytering av röstmottagare

I första hand ska personer som tidigare varit förordnade som röstmottagare i kommunen, och som fortsatt bedöms som lämpliga, ges möjlighet att tjänstgöra igen. Vid nyrekrytering prioriteras personer som har erfarenhet från liknande uppdrag, relevanta språkkunskaper eller annan kompetens som bedöms värdefull för uppdraget. Personen ska i övrigt bedömas som lämplig.

Vid rekrytering och förordnande av röstmottagare ska en samlad lämplighetsbedömning göras. I denna bedömning ska särskilt beaktas om det finns omständigheter som kan rubba, eller riskerar att rubba, allmänhetens förtroende för valets genomförande eller leda till att opartiskheten kan ifrågasättas. De personer som arbetar med rekrytering av röstmottagare bör inte hantera ansökan från närstående. Som närstående räknas make, sambo, barn, förälder, syskon eller särbo.

Krav på röstmottagare

Valnämnden i Åmåls kommun har tidigare beslutat om följande grundläggande krav för att kunna förordnas som röstmottagare. Dessa krav tillämpas vid samtliga rekryteringar och förordnanden.

Röstmottagare ska:

- senast på tjänstgöringsdagen ha fyllt 18 år
- inte själv ställa upp som politisk kandidat i det/de val där man arbetar som röstmottagare
- inte för närvarande ha - eller i närtid ha haft – ett tydligt och offentligt politiskt engagemang som gör personen så starkt förknippad med ett specifikt parti i det aktuella

Riktlinje för saklighet och opartiskhet – Åmåls

valet att det bland många väljare kan ifrågasättas om personen har förmåga att förhålla sig professionell och opartisk i fråga om valets utfall

- behärska svenska språket i tal och skrift samt ha förmåga att hantera den räkning som krävs för uppdraget
- åta sig att delta i valnämndens obligatoriska utbildningar samt informationsträffar
- bemöta och bistå väljare och medarbetare korrekt och professionellt
- kunna utföra samtliga förekommande arbetsuppgifter i en förtidsröstningslokal/vallokal
- vara införstådd med att arbetet som röstmottagare på valdagen pågår från tidig morgon till sen kväll/natt
- ha e-legitimation, som Bank-ID, Freja eID eller motsvarande.

Förtydligande krav med utgångspunkt i Valmyndighetens ställningstagande

Utöver ovanstående krav ska vid rekrytering och förordnande av röstmottagare även följande beaktas:

Närstående till en person som kandiderar i det aktuella valet ska som huvudregel inte förordnas som röstmottagare. Detta gäller omständigheter där släktskap eller nära relation kan ge upphov till, eller riskera att ge upphov till, misstanke om bristande opartiskhet eller där allmänhetens förtroende för valets genomförande kan ifrågasättas. Med närstående avses make, sambo, barn, förälder, syskon eller särbo. En bedömning ska i varje enskilt fall göras utifrån omständigheterna.

Genomförande av uppdrag och placering

Röstmottagare ska utföra sitt uppdrag med saklighet, opartiskhet och respekt för alla väljare.

Uppdraget ska genomföras på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för valets genomförande upprätthålls.

Röstmottagare ska bemöta väljare korrekt, neutralt och likvärdigt samt ge saklig och korrekt information utan att uttrycka personliga åsikter eller värderingar. Politiska ställningstaganden får inte förekomma varken genom uttalanden, klädsel, symboler eller annat uppträdande.

Röstmottagare placeras i valdistrikten av valkansliet. Nya sammansättningar i valdistrikten görs inför varje val. Placeringen bör ske med beaktande av spridning avseende ålder och kön samt röstmottagarnas erfarenhet, i syfte att uppnå en jämn fördelning av erfarna och nya röstmottagare inom respektive valdistrikt. Närstående personer bör i möjligaste mån inte placeras i samma valdistrikt.

Värdeneutrala röstmottagningsställen

Ett röstmottagningsställe ska inte ha anknytning till viss politisk sammanslutning och bör inte ha en sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstning.

Riktlinje för saklighet och opartiskhet – Åmåls

Röstmottagningsställen bör väljas som underlättar röstning för alla väljare. När lokal ska utses till röstmottagningsställe ska god tillgänglighet för väljarna väga tyngre än en i övrigt bättre lämpad lokal. Detta även om lokalen med bättre tillgänglighet har anknytning till ett företag, religiös sammanslutning eller liknande. En lokal med politisk anknytning som kan uppfattas som icke värdenneutral ska däremot inte användas.

Förbud mot propaganda

På röstmottagningsställe eller i utrymme intill detta får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. (8 kap. 3 § vallagen). Väljare ska vara skyddade mot propaganda även när de köar för att få rösta. Vid sidan om uppenbar propaganda såsom partimöten m.m. kan valaffischer, tryckt material, flaggor och vimplar m.m. utgöra propaganda liksom kläder eller banderoller med partibeteckning. En väljare som bär klädsel med partipolitiskt budskap eller religiös klädsel får aldrig vägras att rösta.

En bedömningen av en hur stort utrymme som ska omfattas av förbudet mot propaganda måste göras i det enskilda fallet, utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk propaganda under valhandlingen. Röstmottagare har mandat att avgöra om propagandan eller motsvarande återfinns för nära röstmottagningsstället och därför ska avlägsnas.

Valsedelutdelning och partiföreträdare

I varje röstmottagningsställe tillhandahålls valsedlar till väljarna i särskilda valsedelsställ i den ordning som valnämnden bestämt. Valnämnden i Åmåls kommun beslutar inför varje val om och hur distribution av valsedlar ska ske utöver det som vallagen säger.

Valsedlar kan även lämnas av partiföreträdare till behörig röstmottagare som placerar valsedlarna i valsedelsstället enligt fastställd ordning. Partiföreträdare som besöker röstmottagningsställen för att lämna valsedlar får inte ha synliga partisymboler såsom kläder, pins eller liknande inne i lokalen.

Partier ska inte stå i direkt anslutning till ett röstmottagningsställe för utdelning av valsedlar. Valsedelutdelning får inte störa ordningen i eller i anslutning till ett röstmottagningsställe. Huruvida ordningen störs bedöms i det enskilda fallet och röstmottagare har mandat att göra den bedömningen.

Brott och incident i samband med röstning

Brottsbalkens 17 kapitel anger att det är ett brott att försöka hindra röstningen, förvanska resultatet av röstningen eller på något annat otillbörligt sätt inverka på röstningen eller försöka få kännedom om hur någon har röstat. Ageranden som kan vara straffbara är att gömma valsedlar, ge missledande information om tid eller plats för röstningen eller hota någon för att hindra denne från att rösta.

Riktlinje för saklighet och opartiskhet – Åmåls

Om det vid röstmottagning förekommer misstänkt otillbörlig påverkan vid valen samt brott mot rösthemlighet ska detta noggrant dokumenteras och polisanmälas.

Vallagens 16 kapitel anger att den kommunala valnämnden skyndsamt ska rapportera in incidenter i samband med val till den centrala valmyndigheten. Med incidenter avses: (1.) att det vid förberedande och genomförande av val som en myndighet svarar för har förekommit någon avvikelse från föreskriven ordning, (2.) att någon har hindrat röstningen, förvanskat lämnade röster eller otillbörligt verkat vid val på något annat sätt, eller (3.) andra händelser som kan påverka valens genomförande.

Riktlinje för saklighet och opartiskhet – Åmåls